



Allmän avelsstrategi 2018–2022

ALLMÄN AVELSSTRATEGI

Godkänd av Kennelklubbens fullmäktige 27.5.2012. Uppdaterad av Kennelklubbens fullmäktige 26.11.2017. Gäller för tiden 1.1.2018–31.12.2022.

Innehåll

Bakgrund.....	4
Målsättningar.....	4
Kennelklubbens allmänna avelsstrategi.....	5
1. Målen med hundavel	5
2. Avelsstyrningen inom Kennelklubben och i specialklubbarna.....	5
3. Anvisningar för anpassning av den allmänna avelsstrategin	6
3.1. Ärftliga egenskaper	6
3.1.1. Insamling och sparande av väsentliga allmänna data om individer som används i avel	6
3.2. Avel på ärftliga egenskaper	6
3.2.1. Uppfödare	6
3.2.2. Grundläggande krav och rekommendationer för hundar som används till avel och avelskombinationer	7
3.2.3. Rastyp.....	7
3.3. Beteende och karaktär.....	8
3.3.1. Grundkrav och rekommendationer	8
3.3.2. Brukshundar	8
3.3.3. Sällskapshundar	8
3.4. Fysik och hälsa	9
3.4.1. Fysik och anatomi.....	9
3.4.2. Övriga ärftliga fel och sjukdomar	9
3.5. Fortplantning	11
3.5.1. Grundkrav	11
3.5.2. Artificiell insemination	11
3.5.3. Tiken och att ta valpar	11
3.6. Livslängd.....	11
3.6.1. Uppföljning av livslängden.....	12
3.7. Bevarandet av den ärftliga diversiteten	12
3.7.1. Val av avelshundar i syfte att bevara diversiteten	12
3.7.2. En hunds totala mängd avkomma under dess livstid.....	13



3.7.3. Användning av närbesläktade hundar i avel	13
3.7.4. Intagning i rasen samt korsningar mellan olika rasvarianter och olika raser.....	13
3.8. Information och utbildning.....	14
3.9 Samarbete med veterinärer och forskare	14
3.10 Internationellt samarbete	15
3.10.1. Rasstandarder	15
3.10.2. Övriga åtgärder.....	15
4. Inhemska raser	16
5. Bilagor	16



Bakgrund

Avelsstrategin för Suomen Kennelliitto r.y. – Finska Kennelklubben r.f. (nedan Kennelklubben) gäller för samtliga hundraser. Strategin är i samklang med Kennelklubbens allmänna samt avelsstyrande regler och instruktioner. I avelsstrategin har också beaktats djurskyddslagen, särskilt 8 § i denna lag (bilagorna 1 och 2), samt de kompletterande bestämmelserna i 24 § i djurskyddsförordningen (bilaga 1 och 2), likaså Europarådets resolution om avel av sällskapsdjur (bilaga 4). Avelsstrategin överensstämmer med den regelsamling som utfärdats av Fédération Cynologique Internationale (FCI, den internationella takorganisationen för kennelklubbar) om hundavel (bilaga 6), FCI:s anvisningar om korsningar mellan olika raser och rasvarianter (bilaga 5), och är likaså i linje med FCI:s allmänna avelsstrategi (bilaga 3).

Målsättningar

- 1. För att de ärftliga egenskaperna ska utvecklas i positiv riktning har de individer som används i avel egenskaper som är bättre än genomsnittet för rasen.**
- 2. En lämplig avelshund ska vara rastypisk både exteriört och till karaktären; den får inte ha fel eller skadliga egenskaper som är till förfång i det vardagliga livet.**
- 3. En hund som används till avel ska ha goda nerver och vara till sitt temperament sådan att den klarar av vardagliga situationer. På så vis blir sannolikheten för att hunden ska överföra karaktärsegenskaper som gör det vardagliga livet besvärligt och försämrar välbefinnandet så liten som möjligt.**
- 4. Spridning av allvarliga fel och sjukdomar som inverkar på hundens välbefinnande ska förhindras. Endast kliniskt friska hundar kan användas till avel då det är fråga om sjukdomar som orsakar smärtor eller olägenhet eller annars begränsar hundens normala, arttypiska liv.**
- 5. Till avel används endast hundar som kan fortplanta sig på naturlig väg och som kan ta hand om sina valpar.**
- 6. Till avel används hundar vilkas förfäder är så långlivade som möjligt. En hunds livslängd ska inte i onödan förlängas på bekostnad av dess hälsa och välbefinnande.**
- 7. Vid avel tryggas den ärftliga diversiteten för varje ras. Olika individer i rasens population används mångsidigt i avel.**
- 8. Kennelklubben stödjer och organiserar verksamhet som ökar kännedomen om hundars arvs massa, hälsa och sjukdomar.**
- 9. Samarbetet med veterinärer och forskare intensifieras. Även veterinärerna stödjer med sin verksamhet avelsstrategins principer och målsättningar.**
- 10. Kennelklubben medverkar genom Nordiska Kennelunionen och FCI i den internationella gemenskapen för ökning av kunskaperna och färdigheterna inom hundavel. I den internationella gemenskapen är huvudprincipen alltid att hundarnas hälsa och välmående prioriteras.**



Kennelklubbens allmänna avelsstrategi

1. Målen med hundavel

Det allmänna syftet med djuravel är förbättring av djurbeståndets kvalitet. Riktlinjerna för avel på hundraser har av tradition ansetts vara rasstandarder för respektive raser, dock utan överdrifter av någon specifik egenskap i dessa standarder.

Hunduppfödning och utvecklingen av hundraser ska baseras på de egenskaper som ingår i rasstandarderna och rasutvecklingen på lång sikt; målen ska utöver rasegenskaperna vara hundarnas hälsa, funktionsförmåga och förmåga att leva länge. Vid avel och då valpar tas ska såväl tikens som valparnas välbefinnande säkerställas.

Enligt en av Kennelklubbens fullmäktige år 2006 godtagen plan är målen för Kennelklubbens allmänna avelsstrategi följande:

- att bevara kroppsbyggnad som möjliggör välmående och normal förökning
- att upprätthålla och öka den ärftliga diversiteten, som minskar förekomsten av ärftliga fel och sjukdomar och som skyddar mot problem i immunförsvar och fortplantningsförmåga
- att bevara balanserad karaktär och god funktionsförmåga
- att upprätthålla och förbättra de bruksegenskaper som ligger till grund för rastypiskt beteende och karaktär

Likaså gäller om avelsstrategin:

- att åtgärder som främjar hundarnas hälsa särskilt beaktas
- att man strävar efter att trygga de inhemska rasernas ställning

2. Avelsstyrningen inom Kennelklubben och i specialklubbarna

De av Kennelklubben företagna funktionerna och styråtgärderna i anslutning till hundavel baseras sig på denna avelsstrategi, som allmänt slår fast riktlinjerna och huvudprinciperna för hundavel. Strategin påverkar definitionen av Kennelklubbens prioriteringar och resursfördelning och den syftar till utveckling av Kennelklubbens verksamhet, så att verksamheten möjliggör att de i punkt 1 nämnda målen uppnås och tjänar hundavel så ändamålsenligt och effektivt som möjligt.

Hunduppfödning styrs också inom Kennelklubben med andra befintliga regler och instruktioner samt med de rasspecifika programmen för bekämpning av ärftliga defekter och sjukdomar (PEVISA), likaså med rasspecifika avelsstrategier (JTO). Specialklubbarnas avelsverksamhet måste grunda sig på de mål och metoder som framställts i respektive JTO- och eventuella PEVISA-program. Syftet med programmen är bl.a. att i mån av möjlighet säkerställa att sjukdomar som ofta förekommer inom rasen fås under kontroll och inte blir allmänna. Specialklubbarna ansvarar för att ansöka om PEVISA-program för sina respektive raser samt följer upp programmets verkningar. Specialklubbarna, med underlydande rasföreningar och rasklubbar, är också ansvariga för styrningen av aveln inom de egna raserna samt för JTO-strategierna.



3. Anvisningar för anpassning av den allmänna avelsstrategin

3.1. Ärftliga egenskaper

Mål:

1. ***För att de ärftliga egenskaperna ska utvecklas i positiv riktning har de individer som används i avel egenskaper som är bättre än genomsnittet för rasen.***

Önskade egenskaper är de av specialklubben definierade egenskaperna i JTO, som är väsentliga för rasen och som förädlas fram genom avel.

Åtgärder:

Omfattande datainsamling behövs för kartläggning av egenskaperna hos de individer som används i avel. De flesta föreningar och klubbar samlar på olika sätt information om hundarna i sin ras. Uppgifterna samlas i föreningarnas och/eller Kennelklubbens databaser, och de står till förfogande för alla.

3.1.1. Insamling och sparande av väsentliga allmänna data om individer som används i avel

Tietoa rotujen ja yksilöiden ominaisuuksista saadaan taipumus- ja käyttökokeista, luonnetesteistä, MH-luonnekuvauksista, jalostustarkastuksista, näyttelyistä sekä virallisista terveystutkimuksista.

Statistikdata om hälsa erhålls via [Kennelklubbens hälsoenkät](#) och Agrias rasprofiler. Kennelklubben utvecklar datainsamlingen om hälsa och mentalitet av hundägare och veterinärer ytterligare. Information samlas via Omakoira-medlemstjänsten så att den kan sparas i uppgifterna för respektive hund. Ägaren kan välja att informationen är offentligt och att den syns i hundens uppgifter i avelsdatasystemet.

3.2. Avel på ärftliga egenskaper

Mål:

2. ***En lämplig avelshund ska vara rastypisk både exteriört och till karaktären; den får inte ha fel eller skadliga egenskaper som är till förfång i det vardagliga livet.***

Åtgärder:

För att uppnå målet ska till avel väljas en individ:

- med balanserat beteende och karaktär
- som mentalt och fysiskt är lämplig för det syfte rasen har avlats fram för
- som är frisk
- som kan fortplanta sig på normalt sätt
- som härstammar från så långlivade individer som möjligt
- som är rastypisk till sin byggnad och exteriör

3.2.1. Uppfödare

Målet är att alla hunduppfödare med ett av FCI och Kennelklubben godkänt kennelnamn undertecknar Kennelklubbens uppfödareförbindelse och följer bestämmelserna i förbindelsen vid val av avelsdjur.



3.2.2. Grundläggande krav och rekommendationer för hundar som används till avel och avelskombinationer

En hund är till sin kroppsbyggnad och hälsa lämplig för avel om den saknar sjukdomar eller fel som försämrar dess välbefinnande och dess sätt att röra sig normalt, samt om den saknar sådana sjukdomar som kräver regelbunden eller upprepad medicinbehandling eller specialdiät. Hunden får inte heller ha ett fel eller en sjukdom som förvärras av dräktighet och valpning. Hunden får inte veterligen ge i arv kända fel och sjukdomar av det ovan nämnda slaget (undantag från denna regel nedan under "Ärftliga fel och sjukdomar", fel och sjukdomar som nedärvs via ett genpar"). I avel undviks kombinationer om vilka tillgängliga uppgifter tyder på större än genomsnittlig risk att ge i arv obalanserade eller för rasen atypiska karaktärsdrag, eller fel och sjukdomar som försämrar hundens välmående och livslängd.

Om det hos hunden emellertid konstateras egenskaper av det här slaget, borde hunden överföras till EJ-registret (Ej för avel-registret). Kennelklubben kan i händelse av allvarliga ärftliga fel och sjukdomar bestämma om avelsrestriktion. För sjukdomarnas och felens del förutsätter detta att dessa kan konstateras, diagnostiseras eller mätas med test av den individuella hunden. Begränsningarna införs i Registreringsbestämmelserna.

En hund som används i avel ska enligt rekommendationen vara minst 2 år gammal, helst äldre, för att det ska finnas så tillförlitliga uppgifter som möjligt om dess egna och dess nära släktingars egenskaper med tanke på avel (jfr även punkten "Ärftliga fel och sjukdomar"). Den rekommenderade övre åldersgränsen för en tik som betäcks för första gången är 5 år. Specialklubbarna inför i rasens JTO de rasset specifika rekommendationerna avseende åldern för hundar som används i avel. Åldersgränser för betäckning kan också definieras i rasset specifika specialvillkor för registrering.

Det rekommenderas att en uppfödare, före den första kullen, tar del av den avelsinformation (även informationen om den planerade kombinationen) som tillhandahålls av specialklubben, rasföreningen eller rasklubben och som utgår från rasens JTO, eller den handledning som tillhandahålls av Kennelklubben.

3.2.3. Rastyp

Till avel används enbart rastypiska hundar som till sin kroppsbyggnad lämpar sig för rasens brukssyfte. Även exteriördomare förbinder sig till principerna och målen i avelsstrategin.

Det rekommenderas att en hund som används i avel har erhållit ett godkänt resultat antingen från en officiell avelsbesiktning, mönstring eller hundutställning. De viktigaste egenskaperna att avla på definieras i JTO.

Inga överdrivna rasegenskaper är att rekommendera. I utbildningen av exteriördomare betonas särskilt sådana extrema drag som innebär risker för hundens hälsa och välmående, likaså fästs vikt vid domarnas förmåga att upptäcka en osund kroppsbyggnad. Exteriördomare förbinder sig att rätta sig efter de av NKU godkända rasset specifika instruktionerna (SRD, bilaga 7) samt målsättningarna i avelsstrategin.



3.3. Beteende och karaktär

Mål:

3. *En hund som används till avel ska ha goda nerver och vara till sitt temperament sådan att den klarar av vardagliga situationer. På så vis blir sannolikheten för att hunden ska överföra karaktärsegenskaper som gör det vardagliga livet besvärligt och försämrar välbefinnandet så liten som möjligt.*

Åtgärder:

Kennelklubben anser det vara viktigt att hundar används för det brukssyfte som nämns i rasstandarderna – under förutsättning att detta brukssyfte är etiskt och acceptabelt för det nutida samhället, och att hundarnas välmående beaktas när de används.

3.3.1. Grundkrav och rekommendationer

Oberoende av ras ska en sådan hund aldrig användas i avel, som har dåliga nerver, är skygg eller aggressiv. Varje specialklubb ska i sin JTO skriva in på vilket sätt de rekommenderar att individens karaktär bedöms och vilka resultat eftersträvas hos avelshundar, alltså hurdan mentalitet är typiskt för rasen. Det används också enkäter i syfte att samla in behövlig information om hundarnas beteendemönster.

3.3.2. Brukshundar

Att ett av avelskriterierna är ett för rasen typiskt brukssyfte är i de flesta fall till fördel för bevarandet av både hundens balanserade mentalitet och en sund kroppsbyggnad. För arbetande hundar och tjänstehundar är långvarig och framgångsrik användning av hunden i mentalt och fysiskt ansträngande uppgifter i allmänhet ett tillräckligt resultat av individens benägenheter. För övriga avelshundar i bruksraser rekommenderas rastypiska prov för utvärdering av bruksegenskaper.

I vissa raser har en del arbetshundar eventuellt stannat utanför officiella register. Kennelklubben främjar arbetande och tjänstehundars möjligheter för registrering samt uppfödarnas möjligheter att utnyttja dessa hundar i avel.

Kennelklubben samlar data avseende hälsa och mentalitet också på hundar som är utanför hundregistret. Man uppmanar hundägare att införa sina hundar i Kennelklubbens identitetsmärknings- och ägarregister. För dessa hundar antecknas också uppgifter om härstamning samt resultat avseende hälsa, beteende och mentalitet. Informationen är värdefullt exempelvis vid planering av korsningsprogram för hundraser.

3.3.3. Sällskapshundar

Egenskaperna hos sällskapshundar är också bruksegenskaper: en sällskapshund som används i avel bör vara social och mentalt stabil.

Som utvärdering rekommenderas rastypiska prov eller något av följande eller motsvarande:

- mentaltest
- mentalbeskrivning hund (MH)
- behörighetsprov (BH)
- officiell avelsbesiktning av beteende eller övrig avelsmönstring, ifall där också ingår en bedömning av beteendet



3.4. Fysik och hälsa

Mål:

4. ***Spridning av allvarliga fel och sjukdomar som inverkar på hundens välbefinnande ska förhindras. Endast kliniskt friska hundar kan användas i avel då det är fråga om sjukdomar som orsakar smärtor eller olägenhet eller annars begränsar hundens normala, arttypiska liv.***

Åtgärder:

Avelsbruk av en hund med ett fel eller en sjukdom som påverkar hundens välbefinnande och som hunden veterligen nedärver (bärare) kan tillåtas endast om motpartens genotyp med hänsyn till felet eller sjukdomen är normal (jfr även punkten ”Åtgärder vid allvarliga ärftliga fel och sjukdomar som nedärvs via ett genpar”).

3.4.1. Fysik och anatomi

En hund som används i avel ska till sin fysik vara lämplig för det brukssyfte rasen har avlats fram för. Hunden får inte uppvisa tecken på sjukdom, andningsbesvär eller motoriska svårigheter. En hund av det nämnda slaget kan inte prisbelönas på utställningar och den kan inte heller delta i prov eller tester som fordrar fysisk aktivitet. Vid behov ska en veterinär undersöka hundens hälsotillstånd.

I enlighet med Europarådets resolution (bilaga 4) ska hundar med följande egenskaper, som i **respektive ras** är överdrivna, inte användas i avel:

- påfallande stor eller påfallande liten storlek
- kortbenta hundraser: relationen mellan längd och höjd
- kortskallighet eller kort nos

Enligt resolutionen får en hund som används i avel inte heller ha följande egenskaper:

- bestående fontanell
- onormal benställning (t.ex. alltför knappa bakbensvinklar)
- onormal tanduppsättning
- onormal storlek och form på ögon eller ögonlock (entropion, ektropion, stora utstående ögon)
- väldigt långa öron
- påfallande rynkig hud

En hund som används i avel får inte i sin kroppsbyggnad och till sitt yttre ha drag som minskar välbefinnandet. Även SRD:s lista över osunda drag iakttas (bilaga 7).

Det ska också säkerställas att det hos valparna inte uppstår hälsoproblem eller fel till följd av genotypen, exempelvis allelbetingad hårlöshet, merle, harlekin, blådilution, stubbsvans eller ridgekam (bilaga 2). Vid behov utfärdar Kennelklubben avelsrekommendationer eller -restriktioner för dessa egenskaper och/eller raser.

Hundar som har genomgått kirurgisk korrigerings på grund av fel eller svaghet i byggnaden får inte användas i avel och ska överföras till EJ-registret. Sådana fel eller svagheter är t.ex. överdrivet löst skinn, läpp- och nosveck, hängande ögonlock, trånga näsborrar, kondrodystrofiska anomalier i frambenen, patellaluxation och bettanomalier.

3.4.2. Övriga ärftliga fel och sjukdomar



Specialklubbar, rasföreningar och rasklubbar stakar ut rasspecifika, hälsomässiga prioriteringsområden i avel och avelsrekommendationer/-restriktioner, som intas i JTO och i PEVISA-program.

Nedärvningsätten av de allvarigaste ärftliga felen och sjukdomarna utreds om möjligt, i samarbete mellan specialklubbarna, Kennelklubben och forskare. För rasen nödvändiga gentest tas i bruk och resultaten registreras i Kennelklubbens avelsdatasystem. Vid behov anlitas veterinärer för att bestämma hur allvarliga de olika hälsoproblemen är.

Utvecklingen av gentest som gäller sjukdomar och fel, som styrs av ett enda genpar, främjas i mån av möjlighet, varvid bärarna av sjukdomen kan med säkerhet identifieras. Instruktioner om de olika rasernas behov av test och åtgärder införs i respektive JTO, och vid behov definieras skyldigheter och avelsrestriktioner i PEVISA. Om gentest inte är tillgängliga, strävar man efter att främja ibruktandet av en för felet eller sjukdomen standardiserad, reproducerbar metod som kan användas för screeningundersökningar (t.ex. som vid höftledsdysplasi).

Om det för avel väljs en individ i vars närmaste släkt (släktskap 25 % eller mer) det förekommer en allvarig, ärftlig sjukdom, ska den paras med en frisk individ i vars närmaste släkt samma sjukdom/fel inte förekommer alls.

Registreringsrestriktioner beträffande sjukdomar som utgör risk för hundens välbefinnande och/eller förkortar hundens livslängd kan ställas.

Avelsbruket av en hund, som har en allvarig, ärftlig ögonsjukdom eller en tillväxt- eller utvecklingsrubbnings av benstommen av allvarigt svår grad, kan förbjudas (se också Bilaga 6: FCI:s internationella avelsstrategi).

Åtgärder vid allvariga ärftliga fel och sjukdomar som nedärvs via ett genpar

Ifall det för ett specifikt fel eller en sjukdom har utarbetats ett gentest, bör ett sådant test användas för eliminering av uppkomsten av sjuk avkomma. Avsikten med sådana gentest är inte att snabbt gallra ut sjukdomsorsakande gener ur stammen, utan att möjliggöra att även bärare ska kunna användas i avel. Rekommenderade test inskrivs i JTO för rasen och obligatoriska test i PEVISA.

Om gentestmetoder inte finns tillgängliga, måste sjukdomens ärftlighetsbild, hundens genotyp eller sjukdomsrisk bestämmas utgående från hundens släkt (jfr epi-värdet för finsk spets). Vid behov kan Kennelklubben hjälpa en specialklubb med utredningen av ärftlighetsmodellerna.

När en ärftlig sjukdom är **autosomalt recessiv**, kan det i avel göras kombinationer där den ena parten är frisk till sin genotyp (normala alleler i båda kromosomerna); varvid det inte föds individer som är sjuka till sin genotyp.

När sjukdomen är **X-kromosomalt recessiv**, måste tiken i avelskombinationen vara helt frisk till sin genotyp (normala alleler i vardera X-kromosomen), medan hanhunden kan vara antingen frisk (normal allel i X-kromosomen) eller sjuk (mutation i X-kromosomen).

När sjukdomen nedärvs **autosomalt** eller **X-kromosomalt dominant**, är det bara med kombinationen av två hundar som båda är friska till sin genotyp (ingendera av föräldrarna är ens en bärare) som det kan garanteras att sjuka avkomlingar inte föds.

Instruktioner beträffande övriga sjukdomar som nedärvs via ett genpar definieras rasspecifikt i respektive JTO eller PEVISA-program.



Åtgärder vid allvarliga ärftliga fel och sjukdomar som nedärvs via flera genpar (kvantitativt)

När det är fråga om fel och sjukdomar som styrs av flera genpar, ska det i avel användas hundar som med hänsyn till dessa egenskaper är bättre än genomsnittet i rasen, så att genetiska framsteg kan ske. I bedömningen utnyttjas disponibla data från hälsoundersökningar, antingen i indexform eller – om index saknas – med utredningar om hundarnas släktingars genomsnittliga hälsotillstånd. Större exakthet i avelsurvalet fås, om så många som möjligt av en avelshunds avkommor undersöks innan hunden används ytterligare i avel. Behövliga åtgärder riktas på fel och sjukdomar som konstaterats vara signifikanta i rasen; dessa beskrivs närmare i rasspecifika JTO och vid behov i PEVISA.

3.5. Fortplantning

Mål:

- 5. Till avel används endast hundar som kan fortplanta sig på naturlig väg och som kan ta hand om sina valpar.**

Åtgärder:

3.5.1. Grundkrav

Både tiken och hanen ska vara villiga och kapabla till naturlig parning. Parning får inte ske med tvång.

Tikar som vid sin första valpkull inte har kunnat föda på naturlig väg eller som utan orsak inte tagit hand om sin kull normalt, bör inte användas på nytt i avel.

Hanhundar som visat sig inte klara av normal betäckning eller som har bristfällig könsdrift bör inte användas i avel. Vid avel ska uppmärksamhet fästas på förutom könsdrift, också på hanens förmåga att befrukta tiken.

Utvecklingen av kullarnas genomsnittliga storlek i rasen uppföljs. Uppgifter om kullstorlek samt fortplantning i rasen och eventuella problem i anslutning till det inskrivs i rasspecifika JTO, likaså rekommendationer avseende dessa.

3.5.2. Artificiell insemination

Vid artificiell insemination följs anvisningar som separat utfärdats av Kennelklubben och FCI. Orsaken till insemination får inte vara tikens eller hanens ovilja eller oförmåga att para sig normalt.

För användning av fryst sperma gäller dessutom rasspecifika krav och kraven i Registreringsbestämmelserna.

3.5.3. Tiken och att ta valpar

Utöver grundreglerna gäller att en tik, vars välmående kan äventyras av parning, dräktighet eller valpning på grund av extrema anatomiska drag antingen hos tiken eller valparna, ska inte användas i avel.

En valp som efter naturlig födsel har återupplivats och behövt särskilda stödåtgärder för att hållas vid liv under den första veckan av valpens livstid, ska inte användas i avel.



3.6. Livslängd

Mål:

- Till avel används hundar vilkas förfäder är så långlivade som möjligt. En hunds livslängd ska inte i onödan förlängas på bekostnad av dess hälsa och välbefinnande.***

Åtgärder:

I avel prioriteras friska hundar som härstammar från långlivade släkt.

3.6.1. Uppföljning av livslängden

Utvecklingen av rasens genomsnittslivslängd och de vanligaste dödsorsakerna följs upp. Dessa analyseras rasspecifikt i JTO för respektive ras. I raser som kännetecknas av ovanligt kort medellivslängd kartläggs livslängden för så många förfäder (3–4 generationer) och nära släktingar som möjligt. Släktingarnas livslängd beaktas vid val av avelsdjur.

3.7. Bevarandet av den ärftliga diversiteten

Mål:

- Vid avel tryggas den ärftliga diversiteten för varje ras. Olika individer i rasens population används mångsidigt i avel.***

Åtgärder:

Avelskriterierna för rasen definieras i JTO. Kriterierna ska i första hand utgå från hundars välbefinnande; hundar ska inte uteslutas från avel på grund av exteriöra aspekter som är av ringa betydelse för hundens hälsa.

Man ska inte låta antalet avkommor efter en enskild hane växa för högt.

Inavel som en faktor som minskar den genetiska diversiteten bedöms rasspecifikt. Nödvändiga åtgärder definieras i rasspecifika JTO och PEVISA-program.

3.7.1. Val av avelshundar i syfte att bevara diversiteten

Vid styrningen av avel ska det alltid möjliggöras att, när alla kriterier beaktas, minst 50 % av beståndet i en ras är tillgänglig för avel. Efter tillämpningen av åtgärderna för avelsrestriktion (exempelvis PEVISA eller rasspecifika specialbestämmelser) ska det återstå tillräckliga mängder hundar som kan väljas till avel. Avelshundarna väljs med prioritering av de viktigaste egenskaperna, med så jämn fördelning mellan olika kullar som möjligt. Vid ökningen och bevarandet av den ärftliga diversiteten är det tillåtet att ta till kompromisser avseende avelshundarnas egenskaper, när det är fråga om fel som är av ringa betydelse för hundens välmående. Kompromisserna för att trygga genetisk mångfald får dock inte gå så långt att en hund som är kliniskt sjuk eller ostabil till sin mentalitet används i avel, inte heller får hundar med sinsemellan identiska fel paras. Vid bedömning av avelshundar tas särskild hänsyn till sjukdomar som utgör risk för hundens hälsa och välbefinnande eller förkortar hundens livslängd.



3.7.2. En hunds totala mängd avkomma under dess livstid

Specialklubbarna skriver in det rekommenderade maximiantalet avkommor för en hund i rasens JTO. Vid behov införs maximiantalet också till de rasspecifika specialvillkoren, varvid antalet avkomma som registreras begränsas. En allmän rekommendation är att en enskild hunds avkomma under dess livstid inte får överskrida 5 % av alla registrerade valpar som föds per generation (4 år) i rasen. Det är önskvärt att en hanhunds mängd avkomma fördelas så jämnt som möjligt årsvis. När mängden avkomma bedöms, ska raspopulationens storlek granskas inte bara på nationell nivå utan också internationellt, särskilt när det gäller raser där antalet individer är litet.

3.7.3. Användning av närbesläktade hundar i avel

Avelsbegränsning: kombinationer av nära släktingar (far/mor*avkomma, inavelsgrad 25 %; helsyskon, inavelsgrad 25 %) får inte ske. Valpar efter sådana kombinationer kan endast registreras i EJ-registret.

Andra kombinationer av närbesläktade (far-/morförälder*avkomma; inavelsgrad 12,5 %; halvsyskon, inavelsgrad 12,5 % samt faster/moster/farbror/morbror*avkomma, inavelsgrad 12,5 %) hundar rekommenderas inte

Kombinationer där en enskild hund inte förekommer oftare än en gång i en stamtavla på tre generationer rekommenderas (ancestor loss coefficient, ALC är 1.0, dvs. stamtavlan består av olika hundar till 100 %) I en stamtavla på fyra generationer borde ALC vara över 0.90 (stamtavlan består av olika hundar till minst 90 %) Specialklubbarna följer upp utvecklingen av inavelsgraden i rasen, inskriver rekommendationer i rasspecifika JTO och eventuella begränsningar i rasspecifika specialvillkor.

3.7.4. Intagning i rasen samt korsningar mellan olika rasvarianter och olika raser

Avelsbruk av lantrasstammar uppmuntras genom att möjliggöra rasintagningar av oregistrerade hundar i raser, hos vilka det förekommer oregistrerade originalstammar i rasens ursprungsland eller i landet där rasen har utvecklats. Även hundar, som är införda i register som inte är godkända av FCI, kan intas i rasen enligt det förfarande som beskrivs i Registreringsbestämmelserna. DNA-profil registreras för alla hundar som tagits in i rasen.

Om den effektiva populationen av en ras under de senaste 3–4 generationerna, inklusive utländska populationer, är utgående från inavelsgraden 50 eller mindre, eller om den effektiva populationen är 200 eller mindre räknat utifrån en formel som baserar sig på antalet avelshundar, bör den genetiska diversiteten ökas ytterligare i rasen genom raskorsningar och/eller rasintagning av hundar av lantrasstammar.

Raskorsningar och korsningar mellan rasvarianter godkänns också, om det i en ras eller någon av dess varianter finns risk för anhopning av så många allvarliga defekter, sjukdomar eller gener som skapar fallenhet för sådana, att det inte är möjligt att undersöka och testa alla avelshundar för dessa och om det inte inom rasen finns tillräckligt med friska och till beteendet rastypiska hundar för avelsbruk. Detsamma kan göras om rasens ursprungliga bruksegenskaper gått förlorade och det är önskvärt att återupprätta sådana.

En tredje situation som skapar förutsättningar för raskorsningar är om det finns behov av en förbättring av hundarnas kroppsbyggnad i rasen. Om hundarna i rasen inte har tillräckligt god fysik för att kunna föröka sig normalt, kan avel på rasen föras vidare genom korsningar med en ras som har sundare kroppsbyggnad; detta sker så att tikarna tas från den friskare rasen medan hanhundarna är från den ursprungliga rasen.



Alla planer på korsningar och rasintagning ska ske i samråd mellan uppfödare, specialklubben, Kennelklubben och rasens hemland. Kennelklubben har en separat [instruktion för genomförandet av raskorsningar](#).

Intagning i inhemska raser kan ske från lantrasstammar i Finland och närområden. Olika stammar i rasen kan också kombineras på specialklubbens initiativ.

3.8. Information och utbildning

Mål:

- 8. Kennelklubben stödjer och organiserar verksamhet som ökar kännedomen om hundars arvs massa, hälsa och sjukdomar.**

Åtgärder:

Den organiserade gemenskapen förbinder sig vid att målet är en frisk, långlivad hund som kan fortplanta sig normalt och som är till sin byggnad, karaktär och bruksegenskaper så rastypisk som möjligt. Alla personer inom den organiserade hundverksamheten har som mål att med sin verksamhet öka den allmänna kunskapen om hundar.

Kennelklubben utbildar uppfödare, avelskonsulter i rasföreningar, distriktsutbildare och kennelkonsulter regelbundet. Aktuell information om frågor kring avel och hunduppfödning ges på utbildningar. Kennelklubben framställer ändamålsenligt utbildningsmaterial om avel, ärftlighet och uppfödning. Kennelklubben styr uppfödare, hundägare och valpköpare att söka information om hundars välfärd, avel och hundköp hos specialklubbar och, med hjälp av experter på olika områden, utbildar specialklubbar och deras funktionärer till att utföra denna uppgift.

Kennelklubben håller kontakt med forskare och veterinärer inom fältet för att bibehålla sin kunskap och kompetens i frågor som berör hundavel. Viktiga nya forskningsresultat och avelsinstruktioner som påverkar uppfödarnas val av avelshundar skickas till specialklubbar och publiceras på Kennelklubbens forum.

Avelsstrategin ingår i utbildningen för utställnings-, prov- och tävlingsdomare.

Koiranet-avelsdatasystemet förbättras och vidareutvecklas.

Kennelklubben utarbetar välfärdsinstruktioner för hundhållning och -uppfödning, med hjälp av vilka det ska gå att bedöma hundars välmående och avelsduglighet.

Kennelklubben erbjuder uppfödare ett frivilligt hälsovårdsprogram för hundar. För genomförandet av programmet ges, i anslutning till hundhållning och -uppfödning, utbildning i hundars allmänna välfärd och avel.

3.9 Samarbete med veterinärer och forskare

Mål:

- 9. Samarbetet med veterinärer och forskare intensifieras. Även veterinärerna stödjer med sin verksamhet avelsstrategins principer och målsättningar.**



Det är nödvändigt med kunskaper om hundars hälsa och sjukdomar, om framsteg ska nås inom hunduppfödning och avel. I samarbete med veterinärer och forskare inom fältet har man som mål att utarbeta förbättrade diagnoser av ärftliga fel och sjukdomar samt metoder för identifiering av kliniskt friska och sjuka hundar. Kennelklubben förser veterinärer med utbildning och anvisningar beträffande genomförandet av de undersökningar som registreras officiellt och om avgivandet av officiella utlåtanden.

Åtgärder:

Kennelklubben verkar i samarbete med veterinärer bl.a. i förverkligandet av Hälsovårdsprogrammet för hundar. Den till veterinärer riktade informationen görs effektivare. Veterinären kan, med hundägarens samtycke, anteckna uppgift om en sjukdom som konstaterats hos hunden i Kennelklubbens uppgifter. Fonden för forskning i hundarnas hälsa, som innehas av Kennelklubben och Veterinärmedicinska fakulteten vid Helsingfors universitet, görs mera känd.

3.10 Internationellt samarbete

Mål:

- 10. Kennelklubben medverkar genom Nordiska Kennelunionen och FCI i den internationella gemenskapen för ökning av kunskaperna och färdigheterna inom hundavel. I den internationella gemenskapen är huvudprincipen alltid att hundarnas hälsa och välmående prioriteras.**

Åtgärder:

Rasstandarderna för de inhemska raserna ska till innehållet vara sådana att de förutom rastypiskhet beaktar också hundarnas hälsa.

FCI:s anvisningar om hunduppfödning (Breeding Rules) och FCI:s internationella avelsstrategi (Bilaga 6 och Bilaga 3) anses vara allmänna anvisningar som tillämpas nationellt.

3.10.1. Rasstandarder

För de rasers del där det i respektive rasstandard fortfarande tillåts egenskaper som utgör risker för hundarnas välbefinnande inkommer Kennelklubben, tillsammans med de andra nordiska länderna, med initiativ till FCI med syftet att få FCI att uppgöra förslag om ändring och precisering av de berörda rasstandarderna till länder som ansvarar för respektive rasstandarder.

I linje med Europarådets resolution ska det i rasstandarderna uppställas gränser för hundarnas största och minsta höjd och vikt (med syftet att undvika problem som har att göra med för stor eller för liten storlek) samt för att begränsa hundarnas längd i förhållande till höjden för förebyggande av ryggradsproblem. Vidare behövs definitioner av huvudproportioner så att exempelvis tillräckligt långa skallar och nosar kan möjliggöras för att hundar inte ska lida av andningsproblem, täppta tårkanaler och valpningsproblem som uppstår på grund av valpar med stora huvuden. I rasstandarder ska man ha som mål en byggnad med vilken man undviker missbildningar av typen permanent fontanell, abnorma benställningar, onormal tanduppsättning, onormal form och storlek av ögon eller ögonlockar (entropion, ektropion, stora utstående ögon), mycket långa öron samt så betydlig veckning av skinnet att det inverkar på hundens hälsa.

I vissa rasstandarder godkänns för tillfället endast individer hos vilka mutationer i arvsmassan (bl.a. ridgekam) kan ge upphov till hälsoproblem hos hunden. Kennelklubben strävar efter, tillsammans med NKU, att påverka så att också individer med denna egenskap i sin fenotyp och arvsammasa skulle godkännas i rasstandarder (s.k. individer av vild typ)



3.10.2. Övriga åtgärder

Genom NKU ställs till FCI också initiativ som går ut på att raser med samma bakgrund, som på grund av nationella gränser, geografiska hinder eller obetydliga fysiska skillnader i detaljer eller färg, definieras som rasvarianter som efter övervägande kunde paras sinsemellan. Alternativt borde korsningar mellan raser av det nämnda slaget lättare godkännas.

Sambruket av de nationella databaserna främjas nordiska kennelklubbar emellan.

4. Inhemska raser

Särskild uppmärksamhet fåsts på bevarandet och främjandet av hälsan, bruksegenskaperna och genetiska diversiteten hos de inhemska hundraserna.

De inhemska raserna ingår i det nationella djurgenresursprogrammet, som samordnas av Naturresursinstitutet och som är underordnad jord- och skogsbruksministeriet. I programmet har en genbank för fryst sperma grundats för att trygga bevarandet av generna.

5. Bilagor

- [Bilaga 1](#) 8 § i djurskyddslagen och 24 § i djurskyddsförordningen som kompletterar lagen
- [Bilaga 2](#) EVIRA:s utlåtande om uppfödning av djur som är bärare av letala anlag (*EVIRA:n lausunto sellaisten rotujen kasvatuksesta, jotka kantavat perimässään letaalitekijöitä*)
- [Bilaga 3](#) FCI:s internationella avelsstrategi (*FCI international Breeding Strategies*)
- [Bilaga 4](#) Lemmikieläinten jalostusta koskeva EN:n päätöslauselma (Europarådets resolution om avel avskallskapsdjur)
- [Bilaga 5](#) FCI:s anvisningar om korsningar mellan olika raser och rasvarianter (*FCI General and breed-specific guidelines about crosses of breeds and breed varieties*)
- [Bilaga 6](#) FCI:s internationella avelsregler (*International Breeding Rules of the FCI*)
- [Bilaga 7](#) Särskilda Rasspecifika Domaranvisningar (SRD)
- [Bilaga 8](#) Instruktion för artificiell insemination och användning av fryst sperma
- [Bilaga 9](#) Ordlista

